

Бэлэмнэний бөлөх кыргыттарыгар „**Чээн – сибэккичээн**„ диэн Аан дойду
дыахталлары күнүгэр аналлаах бырааһыннык сценарийа

- Күн күбэй ийэлэрбит, эйэбэс эбэлэрбит, кыраһыабай кыргыттарбыт, иллээх эдьийдэрбит! Эһигини үтүө – мааны күнүгүтүнэн, сааскы маннайгы бырааһынныгынан, Аан дойду дыахталлары күннэринэн эбэрдэлээн туран, эһиэхэ аныр бырааһынныкпытын саҕалыырбытын көнүллээн!

- Бу бырааһынныкка киһи барыта аан маннай ийэтин эбэрдэлиир, тоҕо диэтэр, биһиэхэ ийэбит саамай чугас, саамай тапталлаах киһибит буолар.

- Ийэ!... бу тыл истинник да иһиллэр эйиэхэ, миэхэ – барыбытыгар. Биһигини, күн сирин үрдүгэр олорооччулары, эмийин сылаас үүтүнэн эмсэхтээн, итии тапталынан биһиктээн, киһи – хара онорор, олох суолугар үктэннэрэр күн – күбэй ийэттэн ордук күндү, кэрэ – сир үрдүгэр ким баарый?!

Сибэккилэр сир кэрэтин

Ингэринэн дыктылар

Уот кыһыл сибэккилэр

Сарыаллардыы кыһаллар,

Халлаан күөбэ өгнөөхтөр

Күөл урсунун ыһаллар

Чуораан чопчу сибэккилэр

Лыгкыр – лыгкыр хамсыылар

Араас атын бэйэлээхтэр

Үөрүү курдук чабылхайдар.

- диэн, бүгүнгү бырааһынныктаабы „**Чээн – сибэккичээн**„ диэн күрэхпитин саҕалыырбытын көнүллээн.

- Дохсун ытыс тыаһынан ынырабыт бэлэмнэни бөлөх оҕолорун. (*музыка тыаһыыр, кыргыттары биирдии-биирдии ыгырыы. Уолаттар кыргыттары сэтэн киллэрэллэр.*)

- Күндү ийэлэрбитин, эйэбэс эбэлэрбитин, элэккэй эдьийдэрбитин, тапталлаах уһуяаммыт үлэһиттэрин кэлбит сандал сааһынан уонна бырааһынныгынан эбэрдэлээн туран „Ийэкээм„ диэн ырыабытын бөлөх уунабыт.

➤ **Перекличка хоһоон**

➤ **Ырыа „Ийэкээм„**

(оҕолор мистэлэригэр ололор)

- Билигин кыратык күрэхпит туһунан билиһиннэрэ түһүөм. Күрэхпит 5 түһүмэхтээх буолар, ол курдук:

1 түһүмэх: Бэйэни билиһиннэри (*ханнык баҕарар форманан*)

2 түһүмэх: Дьыбэ үлэ. „Панно „**Кэрэчээн сибэкким**„ (*илиһинэн оҕоһук, истиэнэбэ ыйанар*)

3 түһүмэх: Авангард (*этиллибит сибэккитинэн*)

4 түһүмэх: Остуоруйана таабырын – викторина «**Өркөн өй**»

5 түһүмэх: Талба талаан. (*көмөлөһөөччүлээх буолуон син*)

Аны билигин дьүүлүүр бөлөбү кытта билиһиннэриэм:

Дьүүлүүр бөлөх председателя: Стручкова Маргарита Васильевна

Чилиэннэрэ: Захарова Лидия Гаврильевна, Слепцова Зинаида Сергеевна

*Сибэккилэр, сибэккилэр
Сүрэх үөрдэр,
Харах саатыыр,
Кып – кыһыллар,
Кыыс маҕаттар,
Халлаан күөхтэр,
Саһархайдар.
Сибэккилэр, сибэккилэр
Сибэккилэр барахсаттар
Алаастарга дьэргэспиттэр
Алыс – алыс тунсубуттар – диэн туран биһиги «Чээн – сибэккичээн»
күрэхпитин саҕалыырбыт.*

1 түһүмэх. Бэйэни билиһиннэри

Билигин биһиги кыргыттарбыт бэйэлэрин хантан хааннаах, кимтэн кииннээх кыыс оҕо кэлэн турарын билиһиннэриэхтэрэ.

➤ Хохоон „Эбээбин таптыбын,, - Вадик Чупров

2 түһүмэх. Дьибэ үлэ. „Панно „Кэрэчээн сибэкким,, (илиинэн оноһук, истиэнэбэ ыйанар).

*Кыыс мичээрэ түстэбинэ –
Ыраах кустук тардыллар,
Сир көбөрөн эрдэбинэ
Сибэкки хамсыы тыллар.*

- Биһиги ийэлэрбит тугу барытын сатыыллар: иистэнньээнэр, асчыттар, ырыаһыттар, үнкүүһүттэр, уруһуйдьуттар.

Иккис түһүмэххэ кыргыттарга илиинэн оноһукка дьибэ үлэ бэриллибитэ, кинилэр ийэлэрин кытта истиэнэбэ ыйанар панно бэлэмнээбит буолуохтаахтар. Билигин кинилэр ити оноһуктары туһунан кыратык билиһиннэриэхтэрэ, хайдах, тугунан онорбуттары.

➤ Үнкүү „Джентельменнар,, - уолаттар

3 түһүмэх: Авангард

Кыргыттар кэрэбэ тардыһыылара ураты, айылҕа да ирдэбилинен сырдыкка, үрдүккэ тардыһыылара күүстээх.

*Кыыс оҕо кынтайа хаамарын
Көмүстээх күн уота арыаллыыр.
Кыыс сылдыар сыһыытын, оһурдаах кырдалын
Айылҕа арамаат салгынныыр – диэн туран 5 түһүмэхпитин саҕалыырбыт.*

- Бүгүн «Чээн сибэккичээн» күрэхпитигэр кэллилэр алаас сыһыттан талыллан саамай кэрэ, саамай нарын сибэккилэр.

Сыанаҕа ынҕрабыт:

Манган ромашка – *Мичийэ Новгородова*
Сылгы ньургунуна – *Олимпия Голикова*
Алтан төбө сибэкки – *Алеся Семенова*
Таһара кийиитэ – *Вика Готовцева*
Араҕас ромашка – *Элина Чупрова*

➤ Хоһоон,,Харыстаан ийэни!,, - Евгений Новгородов

4 түһүмэх: Остуоруйана таабырын – викторина «Өркөн өй»

Биһиги оҕолорбут дьааһыла саастарыттан ыла остуоруйаны олус сэнээрэн истэллэр.

- Күн сиригэр олорбута үһү
Мастан оноһуллубут уолчаан
Кинини аҕата Карл
Олус, олус таптыыра. (*Буратино*)
- Түүнү быһа утуйбакка
Түбүгүрэн тахсара,
Ол да буоллар маачахата
Күнү быһа мөҕөрө,
Кыысчаан буоллар бэйэтэ
Күн тэнэ үчүгэйэ,
Киниэхэ тэннээх кырасыабай
Ким да суоҕа бу сиргэ. (*Золушка*)
- Ыалдыттыырын мэлдьи
Олус, олус сөбүлүүр,
Өссө күүскэ сөбүлүүр
Миннныгэсчээн мүөтү. (*Винни-пух*)
- Ыллык суол устун сүүрэр
Кырачаан кыысчаан,
Кини эбэтигэр кэһиитин
Бөрүөк илдьэн иһэр. (*Кыһыл бэргэһэчээн*)
- Тарбах саҕа да буоллар
Олус өйдөөх, киитэрэй,
Алта улахан убайдарын
Өлөр өлүүттэн быһаабыта. (*мальчик с пальчик*)
- Сибэкки иһиттэн тахсыбыта
Кып – кыракый кыысчаан,
Кини эриэхэ иһигэр утуйара,
Хараначчыны өлүүттэн быһаабыта. (*дюймовочка*)
- Эмээхсин оҕонньорго буһарбыта,
Оҕонньор эбиэтэ суох хаалбыта,
Ойуурга куотан иһэн
Саһыл айаҕар түбэспитэ. (*колобок*)
- „Үөһээ олоробун,
Ырааҕы көрөбүн,
Чөнөчөккө олорума,
Бэрэскибин сиэмэ,, (*Маша и медведь*)

➤ Ырыа,,Ийэкээм,, - уолаттар

5 түһүмэх: Талба талаан

- „*Күнү көрөн, күнтэн үөрэн, күлэ – үөрэ мичилийэр кыыс мөссүөнүттэн ордук кэрэ күн сиригэр баарын билбэтим,*„ - диэн туран 5 түһүмэхпитин сабалыбыт.

Бу түһүмэххэ кыргызтар бэйэлэрин талааннарын көрдөрүөхтэрэ, ким тугу сатырынан, көмөлөһөөччүлээх буолаллара биһирэнэр.

➤ Үнкүү „Современнай үнкүү,, - кыргызтар

- Субу курдук сүрдээх элбэх уустук түһүмэхтээх тургутууну ааһан бүгүһнү үөрүүлээх күһнэ ким ханнык анал аакка тиксибитин уонна ким саамай мунгур кыайыылаах буолбутун быһаарар мүнүүтэбитин дьүүллүүр сүбэ быһаарыар диэри араас оонһуулары оонһуохпут:

1. „Оҕоһун аһат,, - ложканан йогурт сиэтии, аһатар оҕо хараҕа шарфигынан баайыылаах. (*йогурт, ложка, салфетка, фартук, былаат, шарфик*)

2. „Кэмпиеэти ыл,, - Быа ортотугар кэмпиеэ баайылар, быаны эргитэн ким түргэһник ортотугар тийбит ол кэмпиеэти ылар. (*палочкалаах быа, кэмпиеэттэр*)

3. „Оҕону прогулкаҕа таһаар,, - хараҕа баайыылаах оҕо оҕону таныннарар (*сон, бэргэһэ, үтүлүк, шарфик*)

4. „Ийэ көмөлөһөөччүтэ,, - ийэлэр устуулга корзина тутан олороллор, оҕолор бирикээс бэрилиннэһинэ биирдиинэн кубиктары таһаллар, хас уктаһтарын аайы ийэлэрин сыллаан ылаллар. (*устуул, корзина, кубиктар*)

5. „Прищепкалаах оонһуу,, - ийэлэр оҕолоругар прищепка иилэллэр, онтон хараһтарын баайан баран ол прищепкалары хомуйаллар. Хараһтара бааллыбыт кэһнэригэр оҕолору атаһаһыннанан биэрэллэр. Ким түргэһник хомуйар эбитий. (*прищепка, шарфик*)

- Билигин тылы дьүүллүүр субэбэ биэрэбин.

(*Наҕараада, подарок туттарыыта*)

Номинациялар:

1. „*Сибэки Куо,*„
2. „*Хомоһой тыл,*„
3. „*Кэрэчээнэ Куо,*„
4. „*Көмүс тарбах,*„
5. „*Талба талаан,*„

- Өссө төгүл барыгытын сааскы бырааһынныгынан эбэрдэлээн туран баһарабыт кытаанах доруобуйаны, дьолу-соргуну, үрдүк ситиһиилэри!

Бары ийэлэргэ махтал, бары „Самая оригинальная игольница,, диэн выставкаҕа кыттыбыккытыгар уонна оҕолоргутун конкурска бэлэмнээбиккитигэр. Инникитин да көхтөөх кыттыыны ылыаххыт диэн эрэнэбит.

Манан биһиги бырааһынныкпыт түмүктэнэр. Болһомтоһут иһин баһыбаларын!